

Glaballashuv jarayonlari va uning zamonaviy sharoitlarida tarbiyaga ta'siri.

Qo'qon universiteti Iqtisodiyot va ta'lim fakulteti
Ta'lim kafedrası o'qituvchisi Hamidulayev Faxriddin

Qo'qon universiteti talabalari

Muxtorov Alijon

Aliyeva Iqlimaxon

Ibrohimova Muslimaxon

[Tel:+998932215979](tel:+998932215979)

Elektron pochta manzilimiz: alimuxtorov03@gmail.com

Anotatsiya:

Ushbu maqolamizning mazmun shundan iboratki glaballashuv haqida bo'lib bu avvalo hayot sur'atlarining beqiyos darajada tezalashuvi hisoblanadi. Har bir ijtimoiy hodisaning ijobiy va salbiy tomoni bo'lganligi tufayli, glaballashuv jarayoni ham bundan befarq emas. Hozirgi davrda uning g'oyat o'tkir va keng qamroli ta'sirini deyarli barcha sohalarda ko'rish, his etish mumkin. Hozirgi kunda ham zamonaviy kommunikatsiya va axborot texnologiyalari, ilm-fan yutuqlarining tezlik bilan tarqalishi, sivilizatsiyalararo muloqotning yangicha sifat kasb etishiga, tabiiy glaballashuv tufayliy erishilmoqda. Shu mavzuda glaballashuv jarayonining ijobiy ta'siri bilan bir qatorda uning yoshlar tarbiyasiga bog'liq salbiy oqibatlar haqida fikr yuritiladi.

Kalitso'zlar: Glaballashuv, globalistlar, aksiglobalistlar, internet, ommaviy madaniyat, tahdid, diniy ekstremizm, terorizm, prozelitizm.

Hozirgi kunda yoshlarimiz ya'ni barcha o'quv dargohlarida, matbuot, telvideniya internet kabi vositalar bilan turli xil malumotlar olmoqda. Jahon axborot maydoni tobora kengayib bormoqda shunday ekan har bir shunday sharoitda bolalarimiz ongini qamrab olmoqda. Uni o'qima, buni qilma, deya doimo bir tomonlama tarbiya berish, ularning atrofini qalin qobiq bilan o'rab olish, har doim ham to'g'ri bo'lmaydi. Alabatta chunki biz o'z oldimizga ochiq va erkin farovon nurliy jamiyat qurushni rejalashtirganmiz va albatta bu yo'ldan hechqachon qaytmaymiz. Zero o'z manfaatlarimiz yo'ldan olg'a qadam tashlagan bolsak shunday davom etamiz. Albatta shunday natijalar bo'lyaptiki, yoshlarni hozirgi kunga kelib ma'naviy qadiryatlarining ahamiyatini oshirish, ularni barkamol avlod qilib tarbiyalash davlat darajasiga ko'tarildi. Yoshlar jarayonida ta'lim tarbiyaga juda ham katta e'tibor berildi. Glaballashuv so'zini eshitishimiz bilanaoq domo birinchi navbatta uning salbiy tomonlarini o'ylab fikrlay boshlaymiz. Biz alabatta glaballashuv jarayonining asosiy quroli sifatida biz albatta internet va axborot vositalarini ko'rishimiz mumkin deb takidalab o'tishni joiz ko'raman. Hozirgi kunda ham omaviy axborot vositalaridan ko'p miqdorda foydalanilib kelinmoqda. Har qaysi demokratik jamiyatda omaviy axborot vositalaridan foydalanish, telekompaniyalarda ham muhim ahamiyat

kasb etmoqda deb ta'riflasak ham bejiz bo'lmaydi. Dunyoda bo'layotgan barcha ommalashuv xabarlar va iqtisodiy xabarlar, iml-fan yuzasidagi yangiliklar albatta axborot texnologiyalarida, you tube, va albatta shunga o'xshash saytlarda va yangiliklarda ko'rishimiz uchun ham axborot vositalari muhim ahamiyat kasb etmoqda. Hozirgi kundagi yoshlar ham shunday imkoniyatlardan foydalanib dunyoning istalgan burchagiga turli xil axborotlarni va albatta turli xil fantaziya va dizaynerlik mahoratlarini va ixtirolarini ommaviy axborot vositalarida namoyon qilib kelmoqdalar. Chet el mamalakatlarida o'tkaziladiga mafkuraviy qarashlarga chora tadbirlarni himoya qilish qilishdan avval qanday tasirlarni maqullash yoki qadiryatlarni rad etish joizligini ko'rib chiqish lozim deb takidlayman. Qadiryatlarimiz ma'naviyati yo'qki, u boshqa biror bir mamlakatning ma'naviyatidan to'la isbotlangan bo'lsa. Ommaviy madaniyat niqobi ostidagi buzg'unchilikka juda ham ko'plab fikrlar keltirishimiz mumkin ulardan biri..

Tabiiyki, ommaviy ma'daniyat degan niqob ostida axloqiy buzuvchilik va zo'ravonlik, individualizm, egosentrizm g'oyalarini tarqatish, kerak bo'lsa, shuning hisobidan boylik o'ttirish, boshqa xalqlarning necha ming yillik an'ana va qadiryatlari, turmush tarzining ma'naviy negizlariga bepisandlik, ularni qo'porishga qaratilgan xatarli tahdidlar odamni tashvishga solmay qo'ymaydi³⁵.

Idualizm va egotsentrizm Heppining vahshiyona ko'ngil ochishlar bu kabi voqe hodisalar umuman bizni yurtimizdan kuzatilmaydi. Bunday hatti harakatlar ommaviy axborot vositalari mahsuli bo'lgan fil yoki o'yinlarning yurtimizga kirib kelishi oqibatida turli xil nojo'ya harakatlar kelib chiqishi mumkin. Bunday holatlarni oldini olish uchun ommaviy axborot vositalaridan to'g'ri manfaatimiz uchun foydalanishimiz kerak deb o'ylayman.

Inson qanday qilib egotsentriz bo'lib qolishi mumkin deb o'ylaysiz. Kelinglar avval egosentriz haqida qisqacha o'z fikrimizni berib o'tamiz. Shaxsning o'z qiziqishi doirasiga bog'lanib qolgan holda bo'ladi. Insonlar va yon atrofidagi narsalarga nisbatan o'zining fikrini ayta olmaydi. egotsentrik negizida insoniyatning o'z nuqtai nazaridan qarama-qarshi fikrlar bo'lmasligini tan olimaslig insonlarni tushuna bilmaslik hodisasi yotadi. Egotentrizdan albatta halos bo'lishimiz mumkin. Qanday qilib? Masalan turmushning barcha sohalarida faol ishtirok etish oraqaligini halos bo'lishi mumkin deb takidlayman. Egotentrizm ilk bolalikdan yaqqol ko'zga tashlanishni boshlaydi. Lekin 12-14 yoshlarga kelib ba'zi yoshlarda juda ham bu holat kuchayib ketish omillari juda ham yuqori hisoblanadi.

Prezidentimiz Islom Karimov takidlagandek "Yuksak ma'naviyat yemgilmas kuch" asarida alohida takidlaganlaridek, "Dunyodagi zo'ravon va tajovuskor kuchlar qaysi bir xalq va mamlakatni o'ziga tobe qilib, bo'ysindirmoqchi uning boyliklarini

³⁵ Umumiy pedagogika 145 bet

egallamoqchi bo'lsa avalambor milliy qadiryatlarini millay ur odatlarini ,tarixini,manaviyatidan judo qilishga urunadi. Shunday ekan dunyodagi barcha insonlar ham bir xil emasdir deb takidlayman. Ma'naviyatga demak har bir inson doimo aloqador bo'lib qoladi. Shuningdek bitta noto'g'ri qo'yilgan bosgan qadam ham mamlakat tanazulliga olib kelishi mumkun deb takidlab o'taman .Chunki har bir inson sog'lom avlod kelajagini ta'minlash yo'lidagi g'oyalarni ilgari suradi. Hozirgi kunga kelib bizning oldimizga qo'ygan vazifalarimizdan o'sib kelayotgan farzadlarimizni yuqori bosqichlarga samaraliy yo'nalishlarga o'qishlarda o'qib yurush hisoblanadi deb oylayman va alabtt shunday qilishni joiz ko'raman.

Xulosa o'rnida shuni aytishni joiz ko'rdimki dunyodagi barcha xalqlar o'rtasida bo'layotgan jarayonlar sar hisob qilinganda barcha davlatlarda ommaviy axborot vositalaridan foydalash juda ham tezlik bilan jadallab kelmoqda .Barcha insonlarni kuzatsangiz ko'plab insonlar hozir ijtimoiy tarmoqlarda boshlarini ko'tara olganlari yo'q .Bilamizki ijtimoiy tarmoqlar va albatta ommaviy axborot vositalari hammamiz uchun albatta kerakli va yoshlar undan faqat to'g'ri yo'ldab foydalana olsak bas deb hisoblayman .

Foydalanilgan adabiyotlar.

- 1.Pedagogik psixologiya
2. Yuksak ma'naviyat yengilmas kuch
- 3.Umumiy pedogogika.